

ČASNÝ STŘEDOVĚK (476 - 12. stol.)

2. Říše středověku

Jestliže jsme se ve starověku točili neustále okolo nějakého mocného soustátí, musíme na něco takového ve středověku zapomenout. Někdo snad namítne, že i na středověké mapě se objevují různé říše. Jenže ony to jsou spíš říše podle názvů (nemluvě o Sámově říši, kterou do této kapitoly pro její zanedbatelnou rozlohu ani nezařazují). Ano, na jedné straně si lidé libovali v tom, že už doba krutého starověku (nebo antiky, chcete-li) skončila, ale na druhé straně by mnozí panovníci rádi vládli něčemu podobnému, jako byl slavný Řím a jeho celé impérium. Dokonce si mysleli, že se jim jejich sen opravdu splnil, a tak nesl státní útvar, který kočírovali, skutečně označení „říše“. Jenže... No pojďte se na ně sami podívat!

Tak už šest let po dobytí Západořímské říše, se na jejím území objevil další velký celek, tentokrát s názvem Francká říše. Jejím zakladatelem byl nějaký Chlodvík a pocházel z franckého kmene, což byli samozřejmě Germáni každým coulem. Vždyť kdo jiný, než právě oni, se tenkrát postaral o totální posuny národů v Evropě? Právě proto vešla do učebnic první staletí středověku ruka v ruce s termínem „stěhování národů“. Když si jednoduše nějaký národ umanul, že má málo místa, začal zabírat území národům jiným, ty se tedy musely posunout o kousek vedle, jenže tím vytlačily zase své sousedy atd... Potom už to byla jen setrvačnost, neboli, jak se říká ve fyzice, zákon akce a reakce.

Ale vraťme se! Tak tedy jednomu z germánských kmenů se podařilo založit první středověký ucelenější státní útvar na území západní Evropy. Po zániku římské říše se totiž západ ocitl v neustálém plenění, které způsobovaly všelijaké barbarské kmeny. Stará antická města se svými různými triumfy mizela pozvolna v nenávratnu a Evropa bude muset jednoduše začínat se vším znova, resp. pěkně od vesnice.

Asi vůbec nejvýznamnějším panovníkem Francké říše se stal Karel Veliký, za jehož vlády se státní celek skutečně začínal podobat začátkům někdejšího impéria. Vždyť se také nechal r. 800 korunovat na císaře, čímž prakticky obnovil titul, na který se už za těch 350 let trochu pozapomnělo. Jenže jakmile zemřel, říše se v podstatě rozpadla na tři části (na základě tzv. Verdunské smlouvy). Z jedné části začala vznikat Francie, z druhé Itálie a z té poslední Německo. A právě Německo cítilo, že má dostatek sil k tomu, aby štafetu římských císařů převzalo. Saský král Ota I. se tedy nechal někdy ve II. polovině 10. stol. korunovat opět na císaře a pro všechny německé státečky se začíná vžívat honosný název Svatá říše římská národa německého. Tento státní útvar vydržel až do Napoleona, který si to pod francouzskou vlajkou s Němci rozdal (však mu tohle jeho vítězství také Němci nikdy neodpustili, to vidíme ve světových válkách), což je asi 800 let, ovšem problém je v tom, že jednotlivé státečky (a svého času jsme jimi byli i my) císařskou autoritu zas až tak moc neuznávaly.

Na východě to přeci jen s těmi říšemi bylo o něco pozitivnější. Pominu-li Čínu, která si stejně žije v izolaci na tom svém Dálném východě (a dobře udělala), má cenu zmínit říši Byzantskou (neboli Východořímskou), která vůbec nechápe, proč chce západní Evropa nějaké římské imperium ještě obnovovat. Podle obyvatel Byzance totiž ani nikdy nezanklo, jen se trochu zmenšilo, ale i to se podle nich časem srovná. Ano, Byzantinci o sobě tvrdí, že jsou Římané tělem i duší. I když, řekněme si to na rovinu, města Konstantinopolis a Řím jsou od sebe přece jen docela dost vzdálena. A snad je to i dobře, protože byzantský císař se zrovna s papežem moc rádi neměli. Došlo to dokonce až tak daleko, že se v polovině 11. stol. (1054) celá slavná „křesťanská“ církev roztrhla na dvě části. V té západní byl pak hlavní postavou papež, no a v té východní zástupce Byzance. Tady nám také vznikají termíny: církev katolická a církev pravoslavná. Aktu rozdělení se potom v historii začalo říkat tzv. velké schizma. Jakmile se však objevila možnost, aby Byzance měla vliv také na určitých územích v západní Evropě, ihned toho využila. To bylo vidět už při vyslání dvojice Konstantin – Metoděj na Velkou Moravu v devátém století, ale později také např. i v souvislosti s putováním různých byzantských věrozvěstů do jiných zemí (např. na Balkán či do Ruska). Ale na druhé straně i římskokatolická (západní) církev si v podobných věcech také nezadala. Budeme o tom mluvit v rámci křížových výprav. Prostě křesťanství jako vyšitě! Kdybych Bibli trochu neznal, asi bych uvěřil tomu, že snad její text k něčemu takovému opravdu nabádá.

Tou poslední říší časného středověku, o které se jen letmo zmíním, je Arabská říše, jejímž nejproslulejším střediskem je posvátné město Mekka. Právě Mohamedovi se na přelomu 6. a 7. stol. povedlo toto území sjednotit. Pomohla mu v tom jeho ideologie zvaná islám, ke které se dostává po jakémsi vidění nadpřirozené postavy, která mu nařizuje, aby tuto novou víru šířil. Byla z toho tenkrát docela tvrdá občanská válka, ale Mohamed se svými stoupenci zvítězil a z Arábie se stala mocnost muslimů. Později se tato věrouka přemístila i do Egypta, Turecka, Afghánistánu, Iráku a dalších zemí. Její vliv narůstá i v dnešní době a neustále je mimo ateismu jakýmsi silným protipólem vůči křesťanství. Hodně různých teroristických akcí jednotlivých islámských extrémních skupin omlouvá své činy právě dost často tím, že útočí vlastně na nepřítel, který se hlásí ke křesťanství či judaismu.